

בבא קמא סג

שמות פרק כב

(א) אם במחלוקת ימצא הגנב והכה ומת אין לו דמים: (ב) אם זרחה השמש עליו דמים לו שלם
ישלם אם אין לו ונמכר בגנותו: (ג) אם המצא תמצא בידו הגנבה משור עד חמור עד שה חיים
שנים ישלם:

(ו) כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשומר וגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים:
(ז) אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו:
(ח) על כל דבר פשע על שור על חמור על שה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד
האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיעו אלהים ישלם שנים לרעהו:

שמדת תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים.

שאלה: מנה"מ?

תשובה 1: דת"ר:

אל כל דבר פשע - כלל,

אל שור אל חמור אל שה ואל חמלה - פרט,

אל כל אבדה - חזר וכלל,

כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון, אף כל
דבר המטלטל וגופו ממון,

- יצאו קרקעות שאינן מטלטלין,
- יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות,
- יצאו שטרות - שאף על פי שמטלטלין אין גופן ממון,
- יצא הקדש - רצה! כתיב.

קושי: אי מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא, אף כל דבר שנבלתו מטמא
במגע ובמשא, אבל עופות לא!

תירוץ: ומי מצית אמרת הכי? והא שלמה כתיב!

דחיית התירוץ: אמרי: אנו בבעלי חיים קאמרין, אימא: בבעלי חיים דבר שנבלתו
מטמא במגע ובמשא אין, דבר שאין נבלתו מטמא במגע ובמשא לא, דהא כל חד
וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה, אבל עופות לא!
תירוץ לדחייה: א"כ, נכתוב רחמנא חד פרטא.
דחיית התירוץ: הי נכתוב רחמנא?

- אי כתב רחמנא **ור**, הוה אמינא: קרב לגבי מזבח אין, שאין קרב
לגבי מזבח לא!
- ואי כתב רחמנא **חמור**, הוה אמינא: קדוש בבכורה אין, שאין
קדוש בבכורה לא!
- תירוץ לדחייה: אמרי: א"כ, נכתוב רחמנא **שור וחמור**, **שה** למה לי?
ש"מ: לאתווי עופות.
- דחייה: ואימא: לאתווי עופות טהורים, דומיא דשה דמטמא
בגדים אבית הבליעה, אבל עופות טמאים דלית בהו טומאה, דלא
מטמאי בגדים אבית הבליעה - לא!

תשובה 2: כל ריבויא הוא.

קושי: וכל היכא דכתב כל ריבויא הוא? והא גבי מעשר דכתיב **כל**, וקא דרשינן ליה בכלל
ופרט! דתני:

ונתת הכסף **כל** **אשר תאוו נפש** - כלל,

בקר ובצאן ובין ובער - פרט,

ובכל אשר תאכל נפש - חזר וכלל,

כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע, אף כל
פרי מפרי וגידולי קרקע!

תירוץ 1: אמרי: **כל** - כלל, **כל** - ריבויא הוא.

תירוץ 2: **כל** - כלל הוא, מיהו **כל** דהכא ריבויא הוא, מכדי כתיב מעיקרא כלל ופרט
וכלל, דכתיב: **כי יתן איש אל רעהו** - כלל, **כסף או חמלה** - פרט, **חמור** - חזר
וכלל, ואי סלקא דעתך האי **אל כל דבר פשע** נמי לכלל ופרט הוא דאתא, נכתוב
רחמנא להני פרטי גבי האיך כלל ופרט, **אל כל דבר פשע** למה לי? ש"מ ריבויא הוא.

שאלה על תשובה 2: השתא דאמרת כל ריבויא, כל הני פרטי למה לי?

תשובה:

- חד (ie) למעוטי קרקע,
- וחד (חח) למעוטי עבדים,
- וחד (he) למעוטי שטרות,
- חנה - למעוטי דבר שאינו מסויים,
- חכא אבידה - לכדר' חייא בר אבא, דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: הטוען טענת גנב באבידה - משלם תשלומי כפל, שנאמר: חכא אבידה אכא יאנר.

ציטוט ממשנה: תנן התם: היכן פקדוני? אמר ליה: אבד, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים אותו שאכלו - משלם את הקרן, הודה על פי עצמו - משלם קרן וחומש ואשם; היכן פקדוני? אמר לו: נגנב, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים אותו שגנבו - משלם תשלומי כפל, הודה מעצמו - משלם קרן וחומש ואשם.

טוען טענה ובאו עדים	קרן	טענת אבד	טענת גנב
טוען טענה והודה	קרן, חומש ואשם	קרן, חומש ואשם	קרן וכפל

שני דברים שיש לדייק מהמשנה: קתני מיהא:

- בטוען טענת גנב - דמשלם תשלומי כפל, אבל בטוען טענת אבד - לא משלם תשלומי כפל,
- ואפי' טוען טענת גנב, בשבועה הוא דמשלם תשלומי כפל, אבל שלא בשבועה אינו משלם תשלומי כפל,

שאלה: מנהני מילי?

תשובה: דתנו רבנן: אכא יאנר חנה - בטוען טענת גנב הכתוב מדבר; אתה אומר: בטוען טענת גנב, או אינו אלא בגנב עצמו? כשהוא אומר: אכא יאנר חנה, בטוען טענת גנב הכתוב מדבר. תניא אידך: אכא יאנר חנה - בגנב עצמו הכתוב מדבר; אתה אומר: בגנב עצמו, או אינו אלא בטוען טענת גנב? כשהוא אומר: אכא יאנר חנה - הרי טוען טענת גנב אומר, הא מה אני מקיים אכא יאנר חנה? בגנב עצמו הכתוב מדבר. דכולי עלמא מיהת: אכא יאנר חנה - בטוען טענת גנב כתיב, מאי משמע? אמר רבא: אכא יאנר חנה כמה שאמר, אלא שהוא עצמו גנבו (ונשבע) - ישלם שנים. ומנלן דבשבועה? דתניא: ונקרב בזה הכית אכא האלהים - לשבועה; אתה אומר: לשבועה, או אינו אלא לדין? נאמר שליחות יד למטה ונאמר שליחות יד למעלה, מה להלן לשבועה, אף כאן לשבועה.

שמות פרק כב

(ו) כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֶּלִים לְשֹׁמֵר וְגִנֵּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגֹּנֵב יִשְׁלַם שְׁנָיִם:
 (ז) אִם לֹא יִמָּצֵא הַגֹּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שִׁלַּח יָדוֹ בְּמִלְאֶת רֵעֵהוּ:
 (ח) עַל כָּל דִּבְרֵי פֶשַׁע עַל שׂוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׁהָעַל שְׁלֵמָה עַל כָּל אֲבֹתָהּ אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים וְבֹא דִבְרֵי שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעוּ אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנָיִם לְרֵעֵהוּ:

שני פסוקים (תרי קראי)	שני הפסוקים בטוען טענת גנב	ברייתא 1 – שני הפסוקים בטוען טענת גנב	ברייתא 2 – אחד בגנב ואחד בטוען טענת גנב
אין פסוקים	השני למעט טוען טענת אבד (אין כפל)	אחד לגנב, אחד לטוען טענת גנב	
חנה/חנה	יש תשלומי ארבעה וחמישה גם בטוען טענת גנב	למעט אבד טוען טענת אבד (אין כפל)	
הקישא (פסוק ו, ז)	אין היקש – שניהם באותו נושא	יש תשלומי ארבעה וחמישה גם בטוען טענת גנב	
המקור לכפל בגנב	הצעה 1: ליתי בק"ו מטוען טענת גנב, דחייא: דיו לבא מן הדין להיות כנדון, מה להלן בשבועה, אף כאן בשבועה! הצעה 2: נפקא ליה מדתנא דבי חזקיה	פסוק ו	

